М. Ф. Ахундов адына
Азәрбайчан Республика
ҮМУМИ КИТАБХАНАСЫ

Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

ӘДӘБИЙЯТ вә ИНЧӘСӘНӘТ

Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы вә Азәрбайчан ССР Мәдәниййәт Назирлийинин органы

№ 4 (946) | Шәнбә, 25 январ 1958-чи ил | Гиймәти 40 гәпик

ЯРАДЫЧЫЛЫГ ФӘАЛЛЫҒЫНЫ АРТЫРМАЛЫ

Бу күнләрдә Азәрбайчан КП-нын XXII гурултайы ачылачагдыр. Азәрбайчан зәһмәткешләринин нүмайәндәләри ики ил әрзиндә республикамызын халг тәсәррүфаты вә мәдәниййәтинин айры-айры саһәләриндә әлдә эдилән көркәмли наилиййәтләр һаггында халгымыз, партиямыз гаршысында һесабат вермәк үчүн ифтихар һиссилә гурултая кәлирләр.

Партиямызын бу гурултайы Вәтәнимизин, совет халгынын һәятында әламәтдар һадисәләрлә долу олан бир заманда ачылыр. Бир нечә ай әввәл Бөйүк Октябр сосялист ингилабынын 40-чы илдөнүмүнү гәләбәләримизин парлаг нүмайиши кими тәнтәнәли байрам шәраитиндә гейд этдик. Совет әлминин габагчыллыгыны, совет халгынын зәкасыны дүня гаршысында нүмайиш этдирән ерин сүн'и пейкләринин әнкин фәзалара бурахылмасы партия вә һөкуматимизин, бүтүн саһәләрдә олдуғу кими, нәзәриййә илә тәчрүбәнин биркә фәалиййәтинә, әлм вә техниканын тәрәггисинә ачдығы имканлара көзәл сүбутдур.

Сов.ИКП-нын XX вә Азәрбайчан КП-нын XXI гурултайы гәрарларыны рәһбәр тутан Азәрбайчан нефтчиләри, памбыгчылары, әлм, әдәбийят вә инчәсәнәт ишчиләри партиямызын халгын рифаһ һалыны күндән-күнә даһа да яхшылашдырмаг үчүн муәййән этдийи тәдбирләрә, бөйүк аталыг гайғысына шән вә фәрәһли сосялист әмәйинин ени-ени бәһрәләри илә, ярадычылыг һәдиййәләри илә чаваб верирләр.

Бу илләрдә ярадычылыг тәшкилатларынын фәалиййәти хейли кенишләнмишдир.

Әдәбийят вә инчәсәнәтә партия рәһбәрлийи вә гайғысы сайәсиндә язычылар, рәссамлар, бәстәкарлар вә кино ишчиләри габагкы илләрә нисбәтән даһа мәһсулдар ишләмишләр. Партиямыз әдәбийят вә инчәсәнәт ишчиләри гаршысында чох шәрәфли, мәс'улиййәтли вәзифәләр гоймушдур. Бу вәзифәләр Сов.ИКП МК гәрарларында вә Н. С. Хрушшов йолдашын «Әдәбийят вә инчәсәнәтин халгын һәяты илә сых әлагәси уғрунда» мәгаләсиндә бүтүн айдынлыгы илә шәрһ олунмушдур. Н. С. Хрушшов йолдаш халг һәятынын тәрәггисиндә бәдии сәнәт әсәрләринин әһәмиййәтини, тә'сир күчүнү изаһ этмәк үчүн «нәйә көрә партия әдәбийят вә инчәсәнәт мәсәләләринә бу гәдәр чох диггәт верир?» суалына чавабда языр ки, партиямызын идеолоки ишиндә, зәһмәткешләрин коммунист тәрбийәси ишиндә әдәбийят вә инчәсәнәт сон дәрәчә мүһүм рол ойнайыр. Язычылар, рәссамлар, һейкәлтәрашлар, бәстәкарлар, кино вә театр ишчиләри, бүтүн зиялыларымыз өз ярадычылығы илә совет чәмиййәтинин ярадычы һәятында чошгун һәвәслә фәалиййәт көстәрир, халгымыза сәдагәтлә хидмәт эдирләр. Коммунист партиясы әдәбийят вә инчәсәнәт хадимләрини өз сәдагәтли достлары, көмәкчиләри, идеолоки ишдә э'тибарлы даяглары һесаб эдир. Халгымызын әмәк чошгунлуғуну әкс этдирән, халг үчүн анлашыглы олан әдәбийят, рәссамлыг, мусиги әсәрләри лазымдыр.

Сон илләрин мәһсулу олан бәдии әсәрләрдә муасир мөвзуу һәртәрәфли ишләмәк, халгын үмуми инкишафына көмәк эдән мәсәләләрдән язмаг Азәрбайчан совет әдәбийяты вә инчәсәнәтинин нәчиб, мүбариз ән'әнәләри кими давам этдирилмишдир. Мирзә Ибраһимовун Азәрбайчан кәндиндәки енилийин дахили тәкамүлүнү, халг һәятынын кениш тәсвириндә чанландыран «Бөйүк даяг», Меһди Һүсейнин Бакы нефтчиләринин мүбариз симасыны, фәдакар әмәйини ени вә көһнә нәслин тимсалында ишыгландыран «Гара дашлар» романлары нәсримизин ени мүвәффәгиййәтләриндәндир. Әләчә дә Мир Чәлалын тарихи мөвзуда яздығы «Йолумуз һаянадыр», Әли Вәлиевин «Үрәк достлары», И. Шыхлынын «Айрылан йоллар», И. Һүсейновун «Янар үрәк» романлары вә с. охучуларын диггәтини чәлб этмишдир ки, бунларын бә'зиләри һаггында кениш әдәби ичтимаиййәтин рә'йи, тәнгиди мүлаһизәләри вардыр.

Әдәбийятымызын башга саһәләриндә, хүсусән поэзия саһәсиндә дә чанланма өзүнү көстәрир. Кәнч шаирләрин бир сыра поэмалары, шеир китаблары мейдана чыхмышдыр ки, бунларын кениш ярадычылыг тәһлилинә эһтияч вардыр.

Театр вә кино сәнәтинин сон илләрдә бир чох көркәмли мүвәффәгиййәтләри олмушдур. Хүсусән, Әзизбәйов адына Азәрбайчан Дөвләт Драм Театрынын көзәл гурулушда һазырладығы «Алмас» (гурулушчу режиссору Әлиһейдәр Әләкбәров), «Чаваншир» (гурулушчу режиссорлары Адил Искәндәров вә Әләскәр Шәрифов) п'есләринин Москвада Үмумиттифаг театр фестивалында тәгдирәлайиг тамашалар кими йүксәк гиймәтләндирилмәсини гейд этмәк лазымдыр. Бакы киностудиясынын бир-биринин ардынча бурахдығы «Гара дашлар», «Гызмар күнәш алтында», «Маһны нечә яраныр», «Бир мәһәлләли ики оғлан» вә чәкилмәкдә олан башга филмләр көстәрир ки, кино ишчиләримизин, ссенари язанларын сә'йи нәтичәсиндә бу саһәдә тезликлә фәаллыг яратмаг, экранларымызы мараглы әсәрләрлә бәзәмәк мүмкүндүр.

Мусиги вә опера сәнәтиндә дә чанланма һисс эдилир. Яхын вахтларда Ч. Чаһанкировун «Азад» операсы, Ф. Әмировун «Көзүн айдын» опереттасы (ени гурулушда) нүмайиш этдирилмиш; Г. Гараевин «Илдырымлы йолларла» балети Ленинград сәһнәсиндә көстәрилмишдир.

Бу мүвәффәгиййәтләрдән данышанда рәссамларымызын республика вә Үмумиттифаг сәркиләриндә нүмайиш этдирилән ени әсәрләрини дә айрыча гейд этмәк олар.

Бу наилиййәтләрлә янашы, әдәбийят вә инчәсәнәтимизин Сов.ИКП-нын XX гурултайы гәрарларында ирәли сүрүлән тәләбләри еринә етирмәкдә һәлә дә керидә галдығы көз габағындадыр. Ярадычы коллективимизин халгын һәяты илә әлагәси һәлә дә ашағы сәвиййәдәдир. Муасир мөвзуда ярадылан бир чох әсәрләрин бәдии сәнәткарлыг сәвиййәси буну ачыг-ашкар шәкилдә көстәрир.

Партиямыз идея-бәдии сәвиййәси э'тибарилә биткин әсәрләрә йүксәк гиймәт вердийи кими, мөвзу архасында кизләнмәк, актуаллыг ады алтында зәиф әсәрләрин мейдана чыхмасы һалларыны да дөзүлмәз вәзиййәт һесаб эдир. Партиямызын тәләб этдийи кими, инчәсәнәт вә әдәбийят ялныз мәзмун долғунлуғу чәһәтдән дейил, бәдии гүввә вә сәнәткарлыг чәһәтдән дә дүняда биринчи ер тутмалыдыр. Биз чалышмалыйыг ки, тәләсик язылмыш сөнүк әсәрләрин мейдана чыхмасына йол верилмәсин.

Тәәссүф ки, бизим ярадычылыг органлары белә һаллара дөзүр. Зәиф вә сәтһи әсәрләрин журнал, газет сәһифәләринә йол ачмасынын гаршысы алынмыр; редаксияларын ишчиләри вә редаксия һей'әти үзвләри бә'зи һалларда либераллыға йол верир, муәллифләрә кифайәт гәдәр тәләбкарлыгла янашмырлар. Мисал үчүн, Мирзә Муштағын тәнгид олунмуш «Айдын йолларда» романынын «Азәрбайчан» журналында чап олунмуш варианты буна мисалдыр.

Азәрбайчан КП XXI гурултайында гейд олундуғу кими, «сәтһи вә орта сәвиййәли, бәдии вә идея чәһәтдән зәиф вә халтура әсәрләрин... совет адамларынын һәятыны, мүбаризәсини биртәрәфли вә солғун ишыгландыран» әсәрләрин мейдана чыхмасында әдәби тәнгидин бир мүбаризә силаһы кими хейли кутләшдийини дә гейд этмәк олар. Тәчрүбәли тәнгидчиләрдән бир чоху өз саһәләриндән тамамилә узаглашмыш, бир гисми исә олдугча пассивләшмишдир, әдәби ярадычылыг мәсәләләри, сәнәтимизин инкишафы, тәрәггиси элә бил ки, онлары даһа һеч марагландырмыр, онлар ярадычылыг мүнагишәләринә, мүзакирәләринә киришмирләр.

Бунлары инчәсәнәтин мүхтәлиф саһәләринин нәзәри вә тәнгиди мәсәләләри илә мәшғул олан йолдашлар һаггында да демәк олар.

Партия вә һөкуматимиз коммунизм идеяларыны бир дә мәдәни очагларымыза, китабханалар, клублар, радио, телевизия вә с. шәбәкәләр васитәси илә тәблиғ эдир. Бу ишдә мәдәни-маариф муәссисәләринин ролу бөйүкдүр. Лакин районларымызын бир чохунда бу муәссисәләрин иши ярытмаз һалдадыр. Республика әһалисинин бир һиссәси ичәрисиндә кечмишин галыглары, дини мөвһумат галыглары һәлә дә өз мәнфи ишини көрмәкдәдир. Элми атеизм тәблиғаты илә чидди мәшғул олмаг, бу ишдә бәдии әдәбийятын тә'сир күчүндән, әләчә дә совет әлм вә техникасынын мисилсиз наилиййәтләриндән бир дәлил кими кениш истифадә этмәк мәдәни-маариф муәссисәләринин тә'хирәсалынмаз вәзифәләриндәндир. Бир чох кәнд вә район мәркәзләриндә көзәл мәдәниййәт сарайлары, клублар тикилмишсә дә, бунлар әсл тәрбийә вә истираһәт очағына чеврилмәмишдир, бурадакы мүһазирә салонларынын гапысыны ялныз һәмин муәссисәләрин ишчиләри ачыб өртүрләр.

Азәрбайчан ССР Али Советинин VI сессиясында гейд олундуғу кими, Мәдәниййәт Назирлийи кәнддә мәдәни-маариф ишинә лазымынча фикир вермир, колхозларда мәдәни-маариф очаглары тикилмәсиндә вә тәшкилиндә колхозлара ярдым көстәрмир. Мәдәниййәт Назирлийинин район театрларына да рәһбәрлийи гәнаәтбәхш дейилдир.

Ярадычылыг тәшкилатлары, Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы, Бәстәкарлар Иттифагы, Рәссамлар Иттифагы, кино вә театр ишчиләри партиямызын әдәбийят вә инчәсәнәт һаггындакы истигамәтләндиричи, тарихи гәрарларыны, көстәришләрини рәһбәр тутмалы, ени мәзмунлу, узуномүрлү сәнәт әсәрләринин ярнамасына наил олмалыдырлар.

ЛЕНИН

Һәр өтән гәринә, һәр кәлән заман
Һычгырыг апарды, губар кәтирди.
Бир баһар сәһәри доғулан инсан
Элләрә әбәди баһар кәтирди.

Һәлә чаванлыгдан шөһрәти, ады
Доғачаг күнәшин зиясы олду.
Садә бир атанын садә өвлады
Бөйүйүб бәшәрин атасы олду.

Әлиса ҺҮСЕЙНОВ.

Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагында

Январын 20-дә Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы идарә һей'әтинин пленуму олмушдур. Пленум тәшкилат мәсәләләрини мүзакирә этмишдир.

Пленум Сүлейман Рәһимов йолдашын Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы идарә һей'әтинин сәдри вәзифәсиндән азад олунмасы һаггында хаһишини еринә етирмишдир.

Меһди Һүсейн йолдаш Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы идарә һей'әтинин сәдри сечилмишдир. Иляс Әфәндиев йолдаш идарә һей'әтинин мәс'ул катиби сечилмишдир.

Пленум Мирзә Ибраһимов йолдашы Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагы идарә һей'әти рәясәт һей'әтинин үзвү сечмишдир.

☆

Бу күнләрдә Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагында Һәсән Бичари вә Гуламрза Чәмшидинин, мөвзуу Иран һәятындан алынмыш «Айпара» адлы п'еси охунуб мүзакирә эдилмишдир.

Мүзакирәдә чыхыш эдән Зейнал Хәлил, Һәсән Сейидбәйли, Ислам Сәфәрли, Әкбәр Агаев, Адил Бабаев, Хошкинаби, Әнвәр Мәммәдханлы, Һәмид Мәммәдзадә, Сөһраб Таһир, Иляс Әфәндиев вә Һүсейн Меһди йолдашлар көстәрмишләр ки, «Айпара» п'есинин дили сәлистдир; бә'зи парчалары да мүвәффәгиййәтлә язылмышдыр. Лакин әсәрдә бир сыра чидди вә дүзәлдилмәси ваҹиб олан нөгсанлар вардыр. П'есдә мәншәтлә сияси һадисәләр мүәййән бир конфликт әтрафында үзвү сурәтдә гайнайыб гарышмамышдыр. Бундан башга әсәрин сияси мәсәләләрдән бәһс эдән һиссәсиндә дә долашыглыг вә пәракәндәлик вардыр. Әсәрин гәһрәманы Айпара бир образ олараг әсас сүжет хәттинә дахил эдилмәмишдир.

Чыхыш эдән йолдашлар әсәрдә гоюлан мәсәләләри бәдии процесдә көстәрмәйи муәллифләрә мәсләһәт көрмүшләр.

Мүзакирәнин ахырында Һ. Бичари вә Г. Чәмшиди чыхыш эдән йолдашларын фикирләри илә шәрик олдугларыны вә дейилән нөгсанлары арадан галдырмаг үчүн әсәр үзәриндә ишләйәчәкләрини билдирмишләр.

☆

Январын 18-дә Азәрбайчан Совет Язычылары Иттифагынын тәнгид бөлмәсинин ичласы олмушдур. Ичласда тәнгидчи М. Ч. Чәфәров бөлмәнин 1957-чи илдәки иши һаггында һесабат вермишдир. Чыхыш эдән Меһди Һүсейн, Мәммәд Ариф, Камран Мәммәдов йолдашлар көстәрмишләр ки, бөлмә ени әсәрләрин мүзакирәсинә, нәзәри мәгаләләрин язылмасына аз әһәмиййәт вермишдир. Ени һей'әт өз фәалиййәтиндә бу чәһәтә фикир вермәли вә бөлмәнин ишиндәки гүсурлары арадан галдырмалыдыр.

Тәнгид бөлмәсинин ени һей'әтинә М. Ч. Чәфәров, Әкбәр Агаев вә Камал Талыбзадә йолдашлар сечилмишләр.

РЕЛСЛӘР ҮЗӘРИНДӘ ШАДЛЫГ

1955-чи илин июл айынын 10-да Бакыдан йола дүшән 62 нөмрәли сәрнишин гатарынын баш машинисти Һүсейн Исмайылов йол вәрәгәси алыб паровоза чыхды.

О, тендердә даяныб локомотивин һәрәкәт вә идарә чиһазларыны йохламаға вә һәрдән көз учу гатар әтрафында кими һәйәчанлы, кими севинчәк, кими кәдәрли һалда вурнухан, тәләсән адамлара бахмаға башлады.

Бирдән онун көзләри яхындакы вагонун габағында даянмыш бир дәстә адама дикилди. Бу адамларын ортасында яшлы бир арвадла енгетмә бир гыз дурмушду. Онларын һәйәчанлы сәсләри, күлүшләри эшидилирди. Башына күл-күл ипәкдән яйлыг салмыш гыза бир дәстә күл бағышладылар. Бир нәфәр башы һәсир силиндрли чаван оғлан яшлы арвада (эһтимал ки, я анасы, я гайнанасы иди) яхынлашыб нә исә деди. Арвадын көзләриндән яш ахмаға башлады, әввәлчә гызы, сонра да оғланы бағрына басыб өпдү.

Элә бу заман стансия нөвбәтчиси паровоза яхынлашыб һәрәкәтә изн верән метал чубуғу Һүсейнә узатды.

Һүсейн һәрәкәт суканыны ишә салды. Паровозун тәкәрләри арасындан думан фышгырды, кәскин фит сәси эшидилди. Паровоз силкәләнди, һәрәкәтә кәлди.

Һүсейн башыны кабинәдән чыхарыб өз ушаглары илә видалашыб инди перронда тәк, бойну бүкүк, ағлар көзлә онлара әл элләйән аная бир дә бахды.

О, он едди илин машинисти иди. Бөйүк Вәтән мүһарибәси илләриндән бәри ишләдийи Загафгазия, Шимали Гафгаз вә инди дә Азәрбайчан дәмир йолларында ағыр йүклү гатарлары, эшелонлары, сүр'әт гатарларыны сүрәркән чох белә айрылыг сәһнәләринә шаһид олмушду. Амма һәр дәфә бу сәһнәләр Һүсейнин галбинә тә'сир көстәрмишди. Балкә бунун сәбәби о иди ки, Һүсейнин дә Нахчыван кәндләринин бириндә элә бу гадын кими ағ сачлы анасы галмышды. О, инди бөйүк аиләнин башчысы олса да, әрә кетмәли гыз, эвләнмәли оғул атасы олса да, һәр дәфә шәһәрә кәлмәк истәмәйән анасыны ядына саланда әһвалы гарышырды. «Бу дәфә мә'зуниййәт вахты мүтләг кедиб кәтирәчәйәм»—дейә фикирләшди.

Гатар сүр'әтини кет-кедә артырырды.

Паровоз Ширван бозгырлығындан кечиб Пута стансиясына тәрәф чыхдыгда һәр тәрәфә гаты гаранлыг чөкмүшдү. Паровозун габағындакы гүввәтли ишыг зүлмәтин синәсинә санчылыр, релсләрин үстү илә гызыл сел кими ахыб үфүгләрә говушурду.

Стансияя кирәндә Һүсейн тендерин юхары секциясына галхды. Элләрини тормозлара гоюб пәнчәрәдән ирәли бахды. Стансиянын ишыг көстәричиси гатары икинчи йола гәбул эдирди.

Машинист икинчи йола баханда гаршысында чанланан мәнзәрәдән дәһшәтә кәлди. Икинчи йолда маневр эдән йүк вагонлары даянмышды. Һүсейн тормозларын кранларыны әлинә алды.

«Әкәр мән ирәлийә олан сүр'әти бир анда даяндырсам паровозун һиссәләри бу мүгавимәтә дөзәчәкми? Көрәсән охлар нә вәзиййәтдәдир, онлар ани сурәтдә экс тәрәфә фырланмаға башласалар дағылмазлар ки, бухар газаны бу вурғудан партламаз ки?!»

Бу шүбһәли эһтималлар вә суаллар бир илдырым сүр'әтилә онун фикриндән кечди. Инди бу әзаблы дәгигәләрдә онда, һәр кәсдән чох, мә'насы тамамилә дәрк эдилмәмиш бир мәгсәд доғду: «Әкәр сағ галсам, паровозун бүтүн һиссәләрини өзүм йохлайыб өйрәнмәлийәм».

Сиз Һүсейнин бу чәтин дәгигәләрдәки мүһакимәләрини тәәччүбләнмәйин. О, мүһарибә илләриндә ағыр йүклү гатарларын үстүндән шығыйыб өлүм яғдыран дүшмән тәййарәләрини көрмүш, онун паровозу узагдан топларын атәшләринә мә'руз галмышды, о, еһтияты итирмәмишди.

О тормозлары бүтүн күчү илә басды. Саатда 80 километр сүр'әт бир анда кәсилди. Гатардакы йүзләрчә полад чарлар дартылды, ити бир мүгавимәт гатары элә бир кәркинликлә кери итәләди ки, тәкәрләр, охлар, яйлар ләрзәйә кәлди.

Әкәр дәмир йолу техникасы кәйфиййәтдә галсайды, белә бир һадисә мүтләг бөйүк фәлакәтлә гуртара биләрди. Ахырынчы илләрдә өлкәмиздә дәмир йолу техникасы элә сүр'әтлә инкишаф этмиш, элә тәкмилләшмишдир ки, ән йүнкүл вә дәгиг чиһазлар йүз тонлу ағыр дәзкаһлары һәрәкәтә кәтирир, бухар тәзйигинин бүтүн имканларындан истифадә эдилир.

Фәлакәтин габағы алынандан сонра гатар өз йолуна давам этди. Кировабад стансиясында гатара, Һүсейн Исмайыловун иш йолдашлары—баш машинист Сәмәд Әлиев, Бакы паровоз депосунун рәиси Шамхал Һачыев, тә'лиматчы машинист Исмәт Әлиев кәлиб чатдылар.

Онлар гатарын вә паровозун техники вәзиййәтини йохлайыб чох разы галдылар.

Сәмәд илә Һүсейн он беш илдән артыг иди ки, чийин-чийинә ишләйирдиләр. Онларын бир илдә икиси дә орта техники мәктәб битирмиш, ағыр йүклү гатарлары идарә этмәйи бәрабәр өйрәнмиш вә Бакы паровоз депосунун бүтүн габагчыл иш тәчрүбәләриндә иштирак этмишдиләр.

Сәмәд вәзиййәти йохлайыб Һүсейнә деди:

— Сән бөйүк мәһарәт вә сойугганлылыгла фәлакәтин габағыны алмысан. Вагонлар вә паровоз һеч бир зәдә көрмәмишдир. Инсан тәләфаты йохдур. Анчаг бу һадисә дәмир йолунун бүтүн хидмәтчиләри үчүн ибрәт дәрси олмалыдыр.

Һүсейн йолдашларындан айрылыб паровоза тәрәф кетдикдә бирдән стансия мейданчасында 18—ЗИЛ автобусунун янында дүнәнки һәсир силиндрли оғланы вә чаван гызы көрдү.

Гыз инди алныны ипәк яйлығынын алтындан ағ бир дәсмалла чалмышды.

Һүсейн онлара яхынлашыб көзләнилмәдән суал верди:

— Гызым, сәнә нә олмушдур, олмая йыхылмысан?

Гыз бу яд адамын белә гәрибә суалындан тәәччүбә кәлсә дә, чаваб верди:

— Йох, элә белә башым ағрыйыр!

Анчаг онун янындакы чаван, машинисти таныды. Ики әлләрилә Һүсейнин әлиндән тутду.

— Чох сағ ол, йолдаш машинист, танымызын арасына кирдин, бизи фәлакәтдән гуртардын!

Автобус сәрнишинләриндән бири дә деди:

— Бу кечә йүзләрчә аналар севинди...

☆

Релсләр үстүндәки бу һадисәдән сонра Бакы паровоз депосунда новаторчасына иш үсулу яранды.

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын XX гурултайынын тарихи гәрарларындан сонра дәмир йол шәбәкәсиндә республика әһәмиййәтли тәсәррүфат вә инзибати ишләр гайдая салынды, республикада йоллар идарәси яранды. Стансияларда йол хидмәти енидән тәшкил олунду. Көһнә аваданлыг ениси илә әвәз эдилди.

Учгар стансияларда вә кичик дурачагларда ишыг фарлары бүтүн Азәрбайчан дәмир йолу шәбәкәсиндә тәзәләнди...

Баш машинист Сәмәд Әлиев, һәлә 1956-чы илин әввәлләриндә Бакы депосу фәһләләринин үмуми йығынчағында чыхыш эдиб, Һүсейн Исмайыловун Пута стансиясында гатар тоггушмасынын габағыны алдығыны хатырладыб демишди:

— Әсас мәсәлә орасындадыр ки, машинист, идарә этдийи бу полад һәйәнин ән кичик һиссәсинә гәдәр бүтүн бәдәни һиссәләри кими танымалыдыр. Бунун бирчә чарәси вардыр: машинист өз паровозунун чари тә'мириндә иштирак этмәлидир. Мән өз адымдан вә Һүсейн Исмайыловун адындан билдирирәм ки, паровозумузун чари тә'мирини өзүмүз апарачағыг. Бүтүн машинистләри дә бизим бу чағырышымыза гошулмағы мәсләһәт көрүрүк.

1957-чи илдә бу үсул Бакы паровоз депосунда тәтбиг эдилдикдән сонра гиймәтли нәтичәләр верди. Инди бу үсул Совет Иттифагынын башга деполарында да яйылмышдыр.

Бу ишин тәшәббүскарлары Сәмәд Әлиев, Һүсейн Исмайылов вә Исмәт Әлиев йолдашлар олдулар. Тәсадүфи дейилдир ки, Сәмәд Әлиев йолдашы депонун коммунистләри, Азәрбайчан Коммунист партиясынын 22-чи гурултайына нүмайәндә сечмишләр.

Биз исә бу күн релсләр үзәриндә шадлыг сәбәбини олан бу һадисәни сәбәбсиз ерә хатырламадыг. Бакы депосунун, халгымызын сәдагәтли наминә фәдакар олан машинистләри һеч бир заман аналары интизарда көзләмирләр, аналарын, севкилиләрин көрүш һәсрәтини үрәкләриндә гоймамышлар.

Ә. ЮСИФ

Нәриман Нәриманов Бакы нефтчиләри арасында.

Рәссам Һәсән Һагвердиев

Мән кедирәм гурултая

Пайтахтымын ән узаг бир
Зирвәсиндә даянмышам.
Көзләримин өнүндәчә
Батыр күнәш, дүшүр ахшам.
Биналардан ишыг кәлир,
Тәзә сакин, тәзә отаг.
Бир аз әввәл дам үстүндән
Ерә дүшән устая бах.
Күлүмсәйир бығ алтындан,
Севинчләри кәлмир сая.
Дөнүб дейир достларына:
— Мән кедирәм гурултая!..
Алимә бах, хәялдадыр,
Ерми она дар көрүнүр?
Сонсуз көйләр сәлтәнәти
Нечә ашикар көрүнүр.
Фикри Зөһрә улдузунда,
Айглары ер үсләдир.
Зәка көйә йол ачалы
О, сонсуз бир һәвәсдәдир.
Уғур олсун дейирәм мән,
Үрәйимдән ахыр шеир,
Гоча алим яхын кәлир,

Ифтихарла белә дейир:
— Бизим тәзә пейкимизлә
Хәбәр вериб күнә — ая;
Улдузлардан карван чәкиб,
Мән кедирәм гурултая!...

Енә гызыл пайтахтыма
Гопуб кәлир күчлү ахын:
Кәлир Хәзәр нефтчиләри,
Өн чәркәдә кәлир, бахын.
Минкәчевир, дәнизини
Синәсинә алыб кәлир.
Дашкәсәнин дәмириндән
Тунч көрпүләр салыб кәлир.
Сумгайытым еридикчә
Шадлыг яғыр үз-көзүндән.
Кеф сорушуб, әһвал тутур
Бизим Муған, Мил дүзүндән.
Ашыб дашан изиһамын
Далғалары кәлмир сая.
Өз гәлбиндә дейир һәрә:
— Мән кедирәм гурултая...

Ислам Сәфәрли

Б А К Ы

Кур ишыглар дәнизинә гәрг олуб Бакы,
Ердә йүз мин улдуз яныб парлайыр санки.
Сәмәндәр тәк од юрдуна олмушам ашыг,
Көнлүм ондан гүввәт алыр, көзләрим ишыг.
Әтрафында доланырам енә бу ахшам,
Бизим доғма Бакымыза мән вурулмушам.
Һәр бинанын габағында даяныб бир ан,
Бөйүк сәнәт әсәринә бахырам һейран.
Аддымлайыб сонра енә саһил боюнча.
Чалышырам һәр лөвһәйә бахым доюнча.
Нә көз доюр, нә дә көнүл бу ше'риййәтдән,
Бизим элләр зөвг алыбдыр көзәл сәнәтдән.
Ярадыб Гыз галасыны бизим бабалар,
Әсрләрдән әсрләрә галыб ядикар
Бу ме'марлыг сәнәтинин чанлы һейкәли,
(Вар ол бөйүк сәнәткарын фикри, әмәли!)
Гыз галасы учалдыгча учалыб көйә,
Ай доғанда салыб мави сулара көлкә.
Көнүлләри мәфтун эдиб әзәмәтилә,
Әфсанәви көзәллийи, ше'риййәтилә.
Сонра рәгиб чыхыб она йүксәк биналар,
Мө'чүзәләр ярадыбдыр бизим бәнналар.
Кечиб кедиб айлар, илләр, узун әсрләр,
Һәр тәрәфдә салыныбдыр нечә гәсрләр.
Инди эвләр вар ки, дағдан гәлби көрүнүр,
Һәр бинада бир ме'марын гәлби көрүнүр.
Дүшүнүрәм бу сәнәтдә вар нечә әсрар,
Чансыз даша һәят вериб бөйүк сәнәткар.
Сонра Илич бухтасына салырам нәзәр,
Буруглары өз гойнуна алыбдыр Хәзәр.

О буруглар яраныбдыр алын тәрилә,
Халгын азад әмәйилә, өз һүнәрилә.
О буруглар шөһрәтимиз, сәрвәтимиздир,
О буруглар гүдрәтимиз, гүввәтимиздир.
Халгымызын вүгарысан, меһрибан Бакы!
Чарпан гәлбим, үрәйимсән мәним, чан Бакы!
Фабрикләрин, заводларын көйә йүксәлир,
Бә'зән олур булутлары фит сәси дәлир.
Саһил бою лиманларда кәмиләр дурур,
Суларында һисс олунур әзәмәт, гүрур.
Бә'зән чошуб дашыр, бә'зән сакитдир Хәзәр,
Бә'зән нарын ләпәләри алмаса бәнзәр.
Бә'зән исә ахын-ахын кәлән һәр далға
Баш галдырыб көйә тәрәф, бәнзәйир дағә.
Хәзәр бә'зән шәфәгләрдән түлә бүрүнүр,
Онун бүтүн һалы мәнә көзәл көрүнүр.
Күчәләри аддымлайыб кәзирәм енә.
Сейр эдирәм һәр тәрәфи мән дөнә-дөнә,
Чәзб эйләйир бу дәм мәни башга мәнзәрә,
Көрүрәм ки, көй сөйүдләр баш әйиб ерә.
Ағачларын ярпаглары әсиб титрәйир,
Элә бил ки, дилә кәлиб һәр чинар дейир:
Көрүн нечә ярашырам мән бу торпаға!
Бакы, дөнүр яшыл атлас кейинән бағә.
Синәндә бир һейкәл гуруб халг ифтихарла,
О, Ленинин һейкәлидир бахыр вүгарла.
Бахышында дүһасынын әзәмәти вар,
Милйон-милйон инсанларын мәһәббәти вар.

М. СЕЙИДЗАДӘ.